

Algılanan Güdüsel İklim ile Güdüsel Yönelimler Arasındaki İlişkilerin Beden Eğitimi Ders Ortamları Açısından İncelenmesi

Examining in Terms of Physical Education Lesson Contexts of Relationships Between, Perceived Motivational Climate and Motivational Orientations: Review

Elif Nilay DAŞDAN ADA,^a
Hatice ÇAMLIYER,^b
Hüseyin ÇAMLIYER,^b
Hasan Fehmi MAVİ,^b
Mümine SOYTRK^b

^aDokuz Eylül Üniversitesi
Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu,
İzmir

^bBeden Eğitimi ve Spor Öğretimi AD,
Celal Bayar Üniversitesi,
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu,
Manisa

Geliş Tarihi/Received: 03.01.2011
Kabul Tarihi/Accepted: 01.03.2011

Yazışma Adresi/Correspondence:
Elif Nilay DAŞDAN ADA
Dokuz Eylül Üniversitesi
Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu,
İzmir,
TÜRKİYE/TURKEY
nilay.ada@deu.edu.tr

ÖZET Bu çalışmanın amacı TARGET (Epstein, 1989) yapısına göre oluşturulan beden eğitimi sınıf iklimlerinin (atmosferinin), öğrencilerin güdüsel yönelimleri üzerindeki etkilerini incelemiş araştırmaları taramak ve TARGET yapısı hakkında Türkçe bir çalışmaya öncülük edebilecek ön bir çalışma yapmaktır. TARGET, başarı çevrelerinin (beden eğitimi, sınıf vs.) görev (Task), otorite (Authority), kabul görme-onaylama (Recognition), gruplama (Grouping), değerlendirme (Evaluation) ve zaman (Time) unsurlarının İngilizce baş harflerinden oluşan bir akronimdir. Bu model pek çok araştırmacı tarafından okul ortamlarında sıklıkla uygulanmaktadır. Bu çalışmada, TARGET unsurlarını ele alan araştırmalar kullanılmış ve bunlardan çıkan sonuçlara göre, görev yönelimli iklimde çalışan öğrencilerin çok daha yüksek eğlenme, iş birliği ve motive olma eğilimi gösterdikleri ortaya konulmuştur. Bir iklimi ustalık yönelimli algılayan öğrenciler, başarıyı doğuştan gelen bir yetenek değil de çabanın bir sonucu olarak görmüş ve beden eğitimi sınıflarında daha fazla doyum ve daha fazla içsel güdülenme yaşamışlardır. Diğer yandan, bir iklimi rekabete dayalı bir yönelim gibi algılayanlar ise beden eğitimi sınıflarında daha az doyum ortaya koyarak, içsel olarak daha az motive olmuşlardır. Beden eğitimi sınıflarında ustalık yönelimi yoluyla teşvik edilen iklimde öğrencilerin daha uygun güdüsel modeller tercih ettiği görülmüştür. Çünkü bu derslerde öğrenciler, aynı ders içerisinde çok sayıda aktiviteye katılır (görev), öğrenciler çeşitli kararlar almaları için cesaretlendirilir (otorite), öğretmen çaba ve gelişimi ver (onaylama), her bir egzersiz için karma gruplar oluşturulur (gruplama), öğrenciler elde ettiği başarıya göre kendiyi kıyaslanır (değerlendirme) ve zor bir uygulama için ekstra fırsat verilir (zaman). Tersine, rekabetçilik ile oluşturulan iklimde ise, öğrencilerin daha uygunsuz güdüsel modelleri teşvik ettiği görülmüştür. Bu çalışmada görev, otorite, onaylama, gruplama, değerlendirme ve zaman unsurlarını kullanarak, beden eğitimi öğretmenlerinin daha pozitif bir sınıf iklimi yaratabilmelerine yardımcı olabilecek önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Güdüsel iklim; güdüsel yönelim; TARGET; beden eğitimi

ABSTRACT The purpose of this study is to search studies which had examined effects onto student motivational orientations of physical education class climates constituted according to TARGET structure, and to make a primary study in Turkish relative to TARGET structure. TARGET is an acronym formulated from six elements in teaching; Task, Authority, Rewards, Grouping, Evaluation and Timing. This model has been used by many researchers in school context. This study had used studies which used motivational changes and according to results obtained than these studies, students worked in task orientation climate has been arised demonstrate behaviour more funny, cooperative and motivated behavior rather than who didn't demonstrate. The students who perceived a climate oriented toward mastery considered success to be the result of effort rather than innate ability and experienced more satisfaction with PE classes and greater intrinsic motivation. On the other hand, the subjects who perceived a climate oriented toward competition appeared less satisfied with PE classes and less intrinsically motivated. Pupils' perceptions of the motivational climate in PE has revealed that a perceived mastery climate relates to adaptive motivational responses. Because, in these studies, pupils participate in multiple activities within the same lesson, Pupils are encouraged to make numerous decisions. Verbal praise from the teacher was given for effort and improvement, mixed ability groups for each exercise, They are comparisoned to their own success, Opportunity for extra time on difficult practice. In contrast, a perceived performance climate has been related to maladaptive patterns of motivation. In this study, we had recommendations for creating more positive class climate to physical education teachers using task, authority, recognition, grouping, evaluation, time elements.

Key Words: Motivational climate; motivational orientation; TARGET; physical education

Türkiye Klinikleri J Sports Sci 2011;3(2):86-91

Son 10 yılda beden eğitimi ve spor bilimleri alanındaki en popüler çalışma konularından biri, öğretmenlerin sınıflarında yarattıkları güdüsel iklim konusudur. Bu iklim, güdülenme üzerindeki müdahaleleri ve spor veya egzersiz yaparken öğrencilerin sahip oldukları niyetlerini içermektedir. Beden eğitiminin bu anlamda çok uygun bir ortam olduğu belirtilmektedir. Çünkü beden eğitimi dersi, egzersiz ya da spor yapmak için gençlerin cesaret bulduğu ve gelecekteki spor alışkanlığının kazanıldığı bir ortamdır. Spor yapmak için öğrenciler tarafından ortaya konan bu niyet, aktivite için iyi bir güdülenme göstergesi olduğu gibi, davranış için de güçlü bir belirleyicidir.¹

Bununla beraber spordaki ve eğitimdeki güdüsel süreçleri analiz etmek için son 20 yılda Hedefi Gerçekleştirme Kuramı (Achievement Goal Theory)'nın sıkça kullanıldığı görülmektedir. Bu kuram, spor ve fiziksel aktivite ortamlarında en popüler olarak ortaya çıkan güdülenme kuramıdır. 1998 yılında, Duda ve Whitehead bu kuram ile ilgili 135 çalışma tanımlamış iken, sadece 2 yıl sonra Brunel 160 çalışma tanımlamıştır. Tenenbaum ve Ecklund ise baskıya girmiş 200'ün üzerinde çalışma olduğunu belirtmektedir.²

Hedefi Gerçekleştirme Kuramı'nın, hedef yönelimleri ile kişinin yetenek algılaması arasında özel bir bağ kurduğu belirtilmektedir. Kuram, başarı durumlarındaki insanların yeteneklerini sergilemek isteyeceklerini belirterek, bu isteklerin de iki temel başarı hedefini geliştirmeye bağlı olduğunu öne sürmektedir. Bunların ilki, kişi referanslı parametrelerle ilişkili olan "görev yönelimi", diğeri ise sosyal kıyaslama veya rekabetle ilişkili parametrelere bağlı olan "ego yönelimi"dir.¹

Morgan ve ark.'nın aktardığına göre, Nicholls, belirtilen bu iki tarz başarı hedefi ile ortaya çıkarılmak istenen yeteneğin, bireyler tarafından aktif hale getirilebildiğini belirtmiştir. Küçük çocuklarda belirli şekilde var olan ilk tarza sahip bireyler (görev yönelimli bireyler), yetenek kavramını olduğu gibi kullanma eğilimindedirler ve başarıyı, çaba olarak anlamlandırır. Yetenek seviyeleri kişiseldir ve gelişme ile öğrenmeyi referans kabul ederler. Buna zıt olarak, ego ilişkili bireyler yete-

nek kavramını; "Çaba yeteneğe denk değildir" şeklinde anlamlandırır. Geç çocukluk döneminde ortaya çıkan bu yapı, yeteneğin kapasite olarak algılandığı ve yeteneğin sadece diğerleriyle rekabet edildiğinde sergilendiğini vurgular.³

Güdülenme ve başarı arasında karşılıklı bir ilişkili olduğu unutulmamalıdır.⁴ Beden eğitimindeki en son araştırmalar, öğrencilerin güdülenmesini; algılanan yetenek ve sınıflardaki algılanan güdüsel iklimin etkileyebileceğini göstermiştir. Özellikle, görev yönelimini vurgulayan öğretmenlerin dersleri ve sınıf iklimleri, yoğunlaşmanın, eğlenmenin, öğrenme ikliminin ve algılanan yeteneğin pozitif belirleyicileri olmuştur.⁵ Algılanan güdüsel iklim, öğrenme çevrelerinde öğretmenler tarafından belirlenen başarı hedeflerinin, öğrenciler tarafından algılanmalarını kapsar. Öğrenciler öğrenme çevrelerini görev ya da ego ilişkili iklim olarak algırlar.⁶

Beden eğitimi öğretmeni, derslerinde güdüsel iklimi yaratmada önemli role sahiptir. Bir öğretmenin pedagojik ve didaktik (öğrenciyle tartışma ve geribildirim) kazanımları sınıfın güdüsel iklimini etkiler. Sınıfın üyeleri de bir diğer önemli faktördür. Sınıfın çoğunluğu görev yönelimli ise iklim görev içerikli olma eğilimindedir. Eğer öğrencilerde ego yönelimi baskınsa, iklim ego içerikli olma eğilimindedir.⁷

Güdüsel iklim kavramı, başarı çevrelerindeki anlamlı erişkinler tarafından oluşturulan farklı atmosferleri göstermek için Ames ve Archer tarafından ortaya konulmuştur.⁸ Ames ve ark. asıl olarak okul ortamına odaklanmış ve güdüsel iklimi oluşturan öğeleri analiz etmişlerdir. Ames'e göre bu öğeler şunlardır; hem öğretmenlerin öğrencilere çaba ve çalışma yoluyla öğrenme, gelişme ve kişisel hedefleri başarmanın en önemli hedef olduğunu gösterdiği ustalık (öğrenme/görev) iklimi; hem de sosyal kıyaslama ve kişiler arası rekabetin olduğu rekabet (ego) iklimidir.^{1,9}

Güdüsel iklim, insanın başarı çevrelerindeki başarı ve başarısızlık yorumu olarak düşünülmektedir. Ames, güdüsel iklimin çok boyutlu bir yapıya olduğunu ileri sürmüştür. Bunlarda da en çok uygulananın ise ego ve görev içerikli güdüsel iklim

sunumu olan Epstein'in TARGET modeli olduğu dile getirilmiştir. Bu model pek çok araştırmacı tarafından okul ortamlarında sıklıkla uygulanmaktadır.⁷

Hareket ve spor eğitimi etkinliklerinin düzenlenmesinde Ames, Epstein'e dayanarak Görev, Otorite, Kabul Görme-Onaylanma, Gruplama, Değerlendirme ve Zaman olarak söz edilen altı özel sınıf yapısı tanımlamıştır. Bu unsurların tümü belirtilen bu yapıyı oluşturmuştur ve İngilizce olan kelimelerin baş harfleri alınarak adına TARGET yapısı denilmiştir.¹⁰

Yapının değiştiği en önemli nokta, daha çeşitli ve farklı görevlerin öğrenmeye karşı ilginin artmasına yardımcı olabildiğidir. Bu nedenle göreve olan ilgiyi arttırarak, bireyler farklı tasarlanmış görevlere sahip olurlar ve becerilerin seçiminde de aktif rol oynayabilirler. Böylece öğrencide sosyal kıyaslamalara dayanmayan yetenek hissi gelişebilir.¹¹ Araştırmacılar, koçlar ve öğretmenler tarafından, yani spor veya fiziksel aktiviteye katılımı ve çocukların güdülenmesini arttırmayı hedefleyen insanlar tarafından bu konunun üzerinde önemle durulması gerektiğini belirtmişlerdir.¹²

Hedef yönelimleri ile ilgili bilgilerin çoğunun Ames'in çalışmalarına dayandığı vurgulanır. Ames'in çalışması güdüsel iklim üzerindeki fizik-

sel aktivite araştırmaları için önemli bir içerik sağlamıştır.^{6,10}

Epstein ise bu yapılardaki değişikliğin, yetenek algılamasını arttırdığını ve daha uyumlu güdüsel tepkilere neden olduğunu göstermiştir. Örneğin; başarılı olmaya dayalı çabanın, fiziksel aktiviteye karşı daha pozitif davranışları geliştirebildiği belirtilmiştir.^{3,4,13}

Tablo 1'de Ntoumatis ve Biddle ve Horn tarafından belirlenen ustalık (görev-öğrenme) ve performans (ego-rekabet) iklimindeki farklılıklar görülmektedir.^{6,14}

Tablo 1'de sözü edilen yapılar, öğrenme ve performans güdüsel iklimleri arasındaki farklılıkları yansıtmaktadır.

BEDEN EĞİTİMİ DERSİNDE TARGET UNSURLARININ KULLANIMI

GÖREVLER

Derslerde yapılan aktiviteler çeşitli olmalıdır. Yapılan aktivitelerin çeşitliliği, bireylerin beceri düzeylerine göre tasarlanmalıdır. Örneğin; koçlar ve öğretmenler, egzersiz başına farklı 2-3 oyun vererek, bir antrenman ortamı ayarlayabilirler. Çünkü bu, antrenman başına bir egzersiz verip geri kalanının oyun oynatıldığı derslerden çok daha çeşitli ve zevklidir.^{13,15}

TABLO 1: TARGET yapısına göre performans ve ustalık iklimleri.^{6,10}

Ustalık iklimi	Performans iklimi
Görev (çok boyutlu, farklı ve nitelikli)	
Zorlayan niteliktedir ve çeşitlidir	Çeşitlilikten ve zorlamaktan yoksundur
Otorite (karar verme sürecine dâhil olma)	
Liderlik rolünü ve seçimleri öğrenciler yapar	Öğrenciler karar verme süreçlerine katılmazlar
Onaylama-ödüllendirme (çabayı övme)	
Özeldir ve bireysel gelişmeye bağlıdır. Öğretmen geri bildirim, performansa yapar	Geneldir ve sosyal kıyaslamalara dayanır
Gruplama (karma ve işbirlikli ortam)	
İş birliği içinde öğrenme ve arkadaşlar arasında etkileşim teşvik edilir	Gruplar, yeteneklere göre oluşturulur
Heterojen gruplama yapılı	Homojen gruplama yapılı
Değerlendirme (kişi referanslı)	
Bireysel gelişmeye ve görevlerde ustalaşmaya dayalıdır	Diğerlerinin sonuçlarına ve kazanmaya dayalıdır
Zaman (maksimum katılımı sağlama)	
Zaman toleransı bireysel ihtiyaca göre ayarlanır	Bütün öğrencilerin aynı anda öğrenmesi için tahsis edilmiştir
Bireylere, öğrenmek için ne kadar zaman istedikleri sorulur	

OTORİTE

Çocukların karar verme süreçlerine dâhil olmalarına izin verilmelidir. Yapılan araştırmalar, karar verme süreçlerine katılan çocukların algıladıkları yetenek hissini daha yüksek olduğunu ve bu artışların fiziksel aktiviteye katılım için onları motive ettiğini göstermiştir. Farklı öğretme stilleri, öğrencilerin farklı kararlara katılmalarına izin verir. Örneğin; bir koç veya öğretmen, çocuklara daha fazla uygulama ihtiyacı hissettikleri beceri veya alıştırmaların neler olduğunu sorabilir. Öğretmen, alıştırmaların daha kolay ya da daha zor formlarını sağlayabilir ve böylece aşılması güç olan görevlerin uygun düzeyini seçmelerine izin verebilir.^{13,15}

KABUL GÖRME

Kabul gören birey gelişir, ilerler ve ustalaşır. Kabul görme ve ödüller sadece performansın kendisine değil, bireysel gelişme ve çabaya da dayandırılmadır. Ortaya konulan başarıda ödüller, herkesin önünde değil, özel olarak verildiğinde, övünme ve başarı hissi norm-referanslı değil, öz-referanslı olur. Bu da, ustalık iklimi algılamasının gelişmesine yardımcı olur. Ödüller de, değerlendirmedeki değer biçme davranışının farklı türlerini içermelidir.^{13,15}

GRUPLAMA

Büyük gruplar yerine küçük gruplar tercih edilmelidir. Her bir egzersiz için farklı yetenekte çocuklardan oluşan karma gruplar hazırlanmalıdır. Gruptaki birey sayısının altıyı geçmemesi tavsiye edilmektedir. Esnek ve heterojen bir gruplama olursa görev yönelimi gelişebilirken, eğer öğretmen geniş gruplarla aktiviteyi öğretme eğilimindeyse bu ortam sosyal kıyaslamalara açık olur ve ego yöneliminin gelişmesine neden olabilir.^{13,15}

DEĞERLENDİRME

Performans standardı üzerindeki değerlendirme, bireysel süreçlere, gelişime ve ustalaşmaya dayandırılmadır. Çocuk hakkında, gelişimin başlangıç noktasının nerede olacağını bilmek temel değerlendirme açısından önemlidir. Çocuklara kısa süreli ve gerçekçi hedefler konulmalıdır. Eğer mümkünse, bireysel hedefler belirlenirken çocuk-

lar sürece dahil olmalıdırlar. Bu hedefler her çocuğun beceri düzeyi ile ilişkili olmalı ve diğerlerinin performansı, sonuçları veya kazanmanın önemi yerine; öğrenmeye, beceri geliştirmeye ve ustalaşmanın değeri üzerinde durulmalıdır. Eğer çocuğun başarılı olacağı ile ilgili umutları azsa, çabalayarak motive olamayacaktır ve konulan kriteri aşamayacaktır. Çünkü değerlendirme, performansın norm standartlarına bağlı olursa kişisel hakaret olarak algılanır ve kişinin sadece doğuştan yetenekli olduğuna inanılarak, çabaya daha az önem verilir. Bu da, çocuğun içsel ilgi düzeyine ve katılımcıların güdülenmesi üzerine tehdit olarak yansır. Bu bakımdan değerlendirme kişiye özel yapılmalı ve bireysel farklılıklara saygı gösterilmesi gerektiği çocuklara öğretilmelidir.^{13,15}

ZAMANLAMA

Öğretmenler veya koçlar yalnızca zor görevlerin düzeylerini ayarlamakla kalmamalı, aynı zamanda müfredatı da parçalara bölmelidirler. Öğretmenler ve koçlar sıkça, ileri düzey becerileri, alıştırmaları ve aktiviteleri başlangıçta koyarlar ve hatta yetenek düzeyini tahmin edemeyen katılımcılar için de ayarlamalar yapmazlar. Bazı çocuklar için böyle bir düzen, geriye düşüşe ve cesaretlerinin kırılmasına neden olur. Devam eden kişiler ise sıkılmaya ve mücadele etmemeye başlar. Bu yüzden, planlama önceden yapılmalıdır. Ayrıca, eğer düzenleme gerçek ihtiyaçlara göre ve katılımcıların yetenek düzeylerine göre ayarlanmazsa, yapılan program başarı davranışlarını ve bireysel gelişimi desteklemeyecektir. Bu yüzden, becerilerde ustalaşmak ve görevleri tamamlamak için, çocukların bunları gerçekleştirebilecekleri zamanın miktarı açısından bireysel farklılıklar göz önünde tutulmalıdır.^{13,15}

Ames'e göre TARGET değişkenleri, performans ve ustalık iklimlerinin algılanmasını etkilemek için öğretmenler tarafından değiştirilebilir. Ustalık ikliminde öğrenciler, kendi yetenek düzeylerinde ve farklı görevlerde çalışırlar. Öğrenciler gerçekçi, kısa süreli ve öz-referanslı hedefler koymak için cesaretlendirilirler. Ayrıca aktiviteler, çeşitliliğe, bireysel olarak zorlukları aşmaya ve hareketliliğe dayandırılarak tasarlanır. Yarışma ye-

rine iş birliğine teşvik edilir. Bu ortamlarda öğrencilerde sosyal normlara dayanmayan yetenek hissi oluşur ve kişiler arası kıyaslamaların ortaya çıkma ihtimali azalır.¹⁵⁻¹⁷

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bir güdüsel iklim, başarı durumlarındaki bir eylemin hedeflerini yönlendiren durumsal içerikli bir çevre olarak tanımlanır.⁷

Spor alanındaki farklı çalışmalar göstermiştir ki, bir hedefi benimsemek, güdülenme açısından bilişsel, duyuşsal ve davranışsal sonuçlar içerebilir.^{1,7} Basketbol, fitness sınıfı, aerobik sınıfı ve askerlik sanatı derslerinin manipüle edildiği çalışmalarda iklim ile katılımcıların davranışları veya bilişleri arasındaki bağ kuramsal olarak desteklenmiştir.⁷ Beden eğitimi bağlamındaki bazı çalışmalar göstermiştir ki, beden eğitimi sınıflarında ustalık yönelimi yoluyla teşvik edilen iklimde öğrencilerin daha uygun güdüsel modeller tercih ettiği, rekabetçilik ile oluşturulan iklimde ise daha uygunsuz güdüsel modelleri teşvik ettiği görülmüştür.¹

Morgan, Kingston ve Sproule'ın beden eğitiminde TARGET unsurlarını kullanarak öğrencilerin güdülenmesini ve güdüsel iklimi etkileyen öğretmen davranışları üzerinde farklı öğretim stillerinin etkisini inceledikleri çalışmalarında, eşli çalışma ve yönlendirilmiş buluş stillerinin daha fazla ustalık ve daha az performans odaklı öğretim davranışları ile ilişkili olduğu ortaya konulmuştur. Bu stiller komut stile göre, daha uyumlu bilişsel ve duyuşsal tepkilerle sonuçlanmıştır.¹³

Perlman ve Karp tarafından TARGET'i kullanarak hizmet öncesi beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitiminde motivasyonla ilgili yeteneğini arttırmak için bir iklimi tanımak ve geliştirmek amacı ile yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin öğretim içerisinde güdüsel iklimin görev, gruplama ve onaylama unsurlarını daha çok geliştirebildiklerini, ancak otorite ve zaman unsurları öğretmenler tarafından daha az geliştirilmiştir.¹⁸

Solomon, öğrencilerin uygulama yaptığı ders iklimlerini ego ve görev yönelimi olarak değiştirerek kıyaslama yapmıştır. Sonuç olarak, öğretmenlerin bireysel olarak zorlukları aşma, kısa süreli

hedefler belirleme, bireysel beceri gelişimine önem verme ve öz-referanslı başarıma kriterlerini vurgulayarak TARGET stratejilerini yönettikleri derslerde, görev yönelimli öğrencilerin ego yönelimli öğrencilere göre, dakika başına düşen zorlayan nitelikteki çeviklik hareketlerini deneme sayılarında daha büyük sayıya ulaştılar. Üstelik öğretmenler, ego yönelimli ortamda tartışmanın ve aldatmaya yönelik hareketlerin daha çok olduğunu bildirdiler.¹⁹

Morgan ve Carpenter'ın beden eğitimi derslerinde güdüsel iklimin kullanılmasının etkilerini inceledikleri çalışmalarında, öğrencileri TARGET unsurlarına göre yapılandırılmış beden eğitimi ders ortamlarına katmışlardır. Çalışmanın sonuçlarında, öğrencilerin ustalık iklim algılamalarının, ustalık yöneliminde anlamlı artışlar sağladığı, daha zor görevleri tercih ettikleri ve ustalık programlarının bir sonucu olarak pozitif tutum ve doyuma ulaştıkları ortaya çıkmıştır.¹²

Morgan ve ark, beden eğitiminde güdüsel iklimi etkileyen öğretim davranışlarını incelemiş ve öğrenciler ile öğretmenlerin iklim algılamalarını kıyaslamıştır. TARGET unsurlarına göre yapılandırılan beden eğitimi ders ortamına katılan öğrencilerin onaylama ve değerlendirme unsurlarında öz referanslı çaba ve gelişme üzerinde güçlü bir ustalık odağı ortaya çıkarken; farklılaşmamış ve tek boyutlu görev ile öğretmen merkezli otorite yapılarında ise güçlü bir performans odağı oluşmuştur. Öğretmenler ile öğrencilerin algılamaları kıyaslandığında ise performans iklimi algılamalarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.³

Beden eğitimi sınıflarında oluşturulan güdüsel iklimi etkileme üzerine Ntoumatis ve Biddle tarafından yapılan 14 araştırmayı içeren çalışmada, egzersiz yapmanın güdülenmeyi etkilediği ve güdüsel iklimin daha uygun güdüsel modellerle ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır. Bir iklimi ustalık yönelimli algılayan öğrenciler, başarıyı doğuştan gelen bir yetenek değil de, çabanın bir sonucu olarak görmüş ve beden eğitimi sınıflarında daha fazla doyum ve daha fazla içsel güdülenme yaşamışlardır. Diğer yandan, bir iklimi rekabete dayalı bir yönelim gibi algılayanlar ise beden eğitimi sınıflarında aha az

doyum ortaya koyarak, içsel olarak daha az motive olmuşlardır.⁶

Hedefi Gerçekleştirme Kuramı'na dayanan tüm çalışmalarda genel olarak, bireylerin güdüsel yapıları için güdüsel iklimlerin önemini gözden kaçırmaksızın birarada çalışılması gerektiği, çünkü birinin diğerinin sonucu olduğu yorumu yapılmıştır.¹

Okul ve spor ortamlarının altyapısını oluşturan hareket eğitiminde, çocukların ustalık yönelimli bir iklimde hareket eğitimi programlarına katılımlarını sağlamak oldukça önemlidir. Ustalık (görev/öğrenme) ikliminin oluşturulması ise TARGET modelinin öğretmenler tarafından uygulanması ile son derece kolaylaşabilir. TARGET modelinin en büyük önemi, öğretme sürecinde öğrencinin güdülenmesini arttırarak, derse ilgiyi ve paralel olarak dersteki başarıyı arttırmasıdır. Çünkü güdülenmenin, derse ve öğrenmeye olan ilgiyi direkt olarak etkileyen en önemli faktör olduğu bilinmektedir. Bu yüzden güdülenmeyi ve böylece

derse olan ilgiyi, sevgiyi ve istekliliği arttırmak, TARGET yapısıyla mümkün olabilir. Yapılan araştırmalarda da çıkan pek çok sonuç, bu veriyi desteklemektedir.¹³ Bu nedenle öğretmenler ve koçlar, TARGET stratejilerini uygulamaları için teşvik edilmelidir.

Ülkemizde pek çok eğitimci için daha verimli ders işlemek, git gide önem kazanmaktadır. Bu bakımdan, yurt dışında uygulamada başarılı olmuş modelleri kendi eğitim sistemimiz içerisine adapte etmek de, bu önemli konuya oldukça katkı sağlamaktadır. TARGET'in de, yurt dışında kabul gören bir model olarak, ülkemizde uygulamaya geçirildiğinde, oldukça memnun edici sonuçlar vermesi beklenmektedir. TARGET modelinin uygulanması esnasında kullanılacak olan öğretim yöntemleri de bu modelin doğru sonuçlar vermesini direkt etkileyeceğinden, en etkili olan öğretim yöntemleri seçilmelidir. Bu çalışma, eğitim-öğretim aşamasının tüm boyutlarıyla ilgili eğitimciler yanında, eğitim bilimleri alanındaki tüm ilgilileri de kapsamaktadır.

KAYNAKLAR

- Escartí A, Gutiérrez M. Influence of the motivational climate in physical education on the intention to practice physical activity or sport. *Eur J Sport Sci* 2001;1(4):1-12.
- Tenenbaum G, Ecklund RC. Understanding the dynamics of motivation in sport and physical activity. In: Tenenbaum G, Ecklund RC, eds. *Handbook of Sport Psychology*. 3rd ed. USA: John Wiley and Sons; 2007. p. 3-30.
- Morgan K, Sproule J, Weigand D, Carpenter P. A computer based observational assessment of the teaching behaviours that influence motivational climate in physical education. *Phys Educ Sport Pedagog* 2005;10(1):83-105.
- Gutiérrez M, Ruiz L, López E. Perceptions of motivational climate and teachers' strategies to sustain discipline as predictors of intrinsic motivation in physical education. *Spanish J Psychol* 2010; 13(2):597-608.
- Xiang P, Bruene A, McBride RE. Using achievement goal theory to assess an elementary physical education running program. *J School Health* 2004;74(6):220-5.
- Ntoumatis N, Biddle SJ. A review of motivational climate in physical education. *J Sports Sci* 1999;17(8):643-65.
- Liukkonen J, Watt A, Barkoukis V, Jaakkola T. Motivational climate and students' emotional experiences and effort in physical education. *J Educ Res* 2010;103(5):295-308.
- Horn TS. Achievement goal theories in sport. *Advances in Sport Psychology*. 3rd ed. Chapter 8. USA: Human Kinetics; 2008. p.157-85.
- White SA, Kavussanu M, Guest SM. Goal orientations and perceptions of the motivational climate created by significant others. *Phys Educ Sport Pedagog* 1998;3(2):212-28.
- Guest SM, White SA. A cross-situational investigation of goal orientations and perceived motivational climate in a physical education class and organized sport setting. *Int J Sport Psychol* 2001;1(1-17):101-16.
- Morgan K, Carpenter P. Effects of manipulating the motivational climate in physical education lessons. *Eur Phys Educ Rev* 2002;8(3):207-29.
- Morgan K, Kingston K, Sproule J. Effects of different teaching styles on the teacher behaviours that influence motivational climate and pupils' motivation in physical education. *Eur Phys Educ Rev* 2005;11(3):257-85.
- Duda JL. Achievement goal research in sport: pushing the boundaries and clarifying some misunderstandings. In: Roberts GC, ed. *Advances in motivation in sport and exercise psychology measurement*. Champaign, IL: Human Kinetics Publisher; 2001. p. 129-82.
- Perlman DJ, Karp GG. Using TARGET to enhance preservice classroom teachers' ability to identify and develop a motivational climate in physical education. *Physical Educator* 2008; 64(2):102-13.
- Weigand D, Burton S. 'Manipulating achievement motivation in physical education by manipulating the motivational climate'. *Eur J Sport Sci* 2002; 2(1):1-14 .
- Ames C, Archer J. Achievement goals in the classroom: students' learning strategies and motivation processes. *J Educ Psychol* 1988;80(3): 260-7.
- Li W, Solmon MA, Lee AM, Purvis G, Chu H. Examining the relationships between students' implicit theories of ability, goal orientations and the preferred type of augmented feedback. *J Sport Behav* 2007;30(3):280-91.
- Solmon MA. Impact of motivational climate on students' behaviors and perceptions in a physical education setting. *J Educ Psychol* 1996;88(4): 731-8.
- Liukkonen J. Establishing a Positive Motivational Climate in Physical Education. *Psychology for Physical Educators: Student in Focus*. 2nd ed. European Sport Psychology Association. USA: Human Kinetics; 2007. p. 293.